

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์

Strategic Management of Education in Kalasin Province

สมหวัง พันธะลี¹, เกษร ทองแสน², กฤตพัฒน์ พลคราม³

Somwang Puntalee¹, Keson Thongsae², Kritapat Polakram³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : somwang1957@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ 2)พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาผสมผสานกับแนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 47 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกับการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ มัชยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า 1)ศักยภาพของจังหวัดของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 7 ปัจจัยคือ (1)เป็นชุมชนชนบท (2)มีความเข้มแข็งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและการเกษตร (3)ศักยภาพของชุมชนมีความโดดเด่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม (4)การคมนาคมสะดวก (5)มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (6)มีสถาบันการศึกษาที่พร้อมพัฒนาคนครบทุกระดับ (7) มีบุคคลสำคัญหลากหลายอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้ 2) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา UMESPEC 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1)Unique คือ

¹สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

¹Kalasin Provincial Education Office, Thailand.

²สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

²Chaiyaphum Provincial Education Office, Thailand.

³สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

³Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, Thailand.

*ได้รับบทความ: 9 เมษายน 2563; แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2563; ตอรับการตีพิมพ์: 8 สิงหาคม 2563

ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ (2)Management คือ ประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการศึกษา (3)Environmentally คือ สร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (4)Stableคือ การศึกษาเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน (5)Professional คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ป็นมืออาชีพ พัฒนาและเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ป็นมืออาชีพ (6)Equal คือ สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเรียนรู้ตลอดชีวิต (7)Competency คือ พัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : 1. ยุทธศาสตร์ 2. การจัดการศึกษา 3. จังหวัดกาฬสินธุ์

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1)study the potential of Kalasin province which is conducive to educational management in Kalasin Province. 2) develop the educational management strategy of Kalasin Province. This research is a descriptive research Combined with the concept of future research processes with Delphi technique, the target group are 47 experts, collecting data by in-depth interview with the target group seminar. The tools used were semi – open ended questionnaire and 5 level rating scale questionnaire. The statistics used were median and quartile range.

The results of the research showed that: 1. The potential of the province of Kalasin Province which is conducive to the educational management of Kalasin Province consists of 7 factors which are 1) being a rural community, 2) having the intensity of arts, culture and agriculture. 3) The potential of the community is outstanding in Conservation and culture. 4) Convenient transportation. 5) There is water source for agriculture. 6) There are educational institutions that are ready to develop people at all levels. 7) There are important people in various professions that are wisdom and learning resources 2. Educational Management Strategy, Kalasin Province Utilize UMESPEC 7 Strategies include 1) Unique is preservation of arts and culture Local knowledge and Kalasin province identity. 2)Management is the efficiency of the educational management system. 3) Environmentally Is to create a quality of life that is environmentally friendly. 4)Stable is education for stability and sustainability. 5)Professional is develop and enhance teachers and education personnel to be professional. 6)Equal is to create equal educational opportunities and lifelong learning.

7) Competency is to develop the potential of learners to have competency and skills in the 21st century.

Keywords : 1. Strategic 2. Education Management 3. Kalasin Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลเพราะสังคมและประเทศชาติจะล้าหลังหรือเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคนในชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนเป็นสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแม้ว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงแต่ด้วยสถานการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาการจัดการศึกษายังมากเพราะสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ความขัดแย้งของคนภายในประเทศความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง คุณภาพแรงงานมีปัญหาสะสมต่อเนื่องมานาน โครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังมีปัญหาในหลายด้าน โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยและความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม(กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1-3) ประเทศไทยตระหนักถึงปัญหาที่ท้าทายในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปจึงมีนโยบายต่างๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในการเรียนรู้หนึ่งในนั้นคือการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารจัดการการศึกษาสู่ท้องถิ่นเพื่อเป้าหมายในการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงโดยเน้นการกระจายอำนาจการศึกษาสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) การมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษา จนถึงยุคมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทย และกฎหมายการศึกษาอีกหลายฉบับ โดยมุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์การปรับโครงสร้างการบริหารราชการ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่สุดของการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ต่อมาในปีพ.ศ. 2552 ได้มีการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการคือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561 : 5) อย่างไรก็ตาม ผลการปฏิรูปการศึกษาตลอดสิบปีที่ผ่านมาของไทย มีทั้งการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นบางประเด็นได้รับการขับเคลื่อนจนประสบผลสำเร็จตามตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้น

ขณะเดียวกันยังมีบางประเด็นที่ไม่เป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าที่พึงจะเป็นอยู่อย่างมาก ผลสัมฤทธิ์จากการศึกษาลดต่ำลง โดยเป็นมาอย่างต่อเนื่องในระยะนับหลายสิบปีที่ผ่านมา และในทุกระดับของการศึกษาดังเห็นได้จากข้อมูลการประเมินผลการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 8)

จากประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยข้างต้น กอปรกับมีสถานการณ์บ้านเมืองในยุคที่มีรัฐบาลไทยที่มาจากกาปฏิวัติ จึงถือโอกาสนี้ในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อที่จะแสวงหาทางออกในรูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐานในการบริหารจัดการ โดยตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 ลงวันที่ 3 เมษายน 2560 ได้กำหนดให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด โดยได้กำหนดให้มีบทบาทหน้าที่สำคัญ ในข้อ (2) กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ประสานและส่งเสริมการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย และข้อ 11 ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่างๆ ที่มอบหมายและให้มีอำนาจหน้าที่ที่กำหนด โดยให้คณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด(อกศจ.)และคณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์หรือมีคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนในยุทธศาสตร์ในข้อ 4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา หรือการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน มูลนิธิวัดองค์กรเอกชน สถานประกอบการ สถาบัน/องค์กรต่างๆ ในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและที่ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินการ (คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560, 2560 : 14-22)

ด้วยบทบาทหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพยายามสร้างสภาการศึกษาจังหวัด เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเน้นการบริหารจัดการแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน จึงมีการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อเป็นทิศทางร่วมกันแบบองค์รวมของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีหน่วยงานในการจัดการศึกษา ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาเอกชน การศึกษาโดยครอบครัว เป็นต้น ปัญหาที่ผ่านมาคือ ต่างหน่วยงานต่างจัดการศึกษาที่ไม่มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน ขาดความเป็นหนึ่งเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.2 เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 จังหวัดกาฬสินธุ์มีสารสนเทศว่าด้วยศักยภาพที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.2 จังหวัดกาฬสินธุ์ มียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในสังกัดในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
- 3.3 จังหวัดกาฬสินธุ์มีทิศทางที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและสามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการแก่ผู้ปกครองและสังคมได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาผสมผสานกับแนวคิดกระบวนการวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ข้อมูลออกเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 22 คน กลุ่มที่ 2 ระดับการจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์หรือผู้แทน จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารระดับสถานศึกษา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 4 ครูผู้สอน หรือ อาจารย์ จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 5 ผู้แทนภาคประชาชน คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 9 คน รวมผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจาก 5 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 47 คน ซึ่งเป็นไปตามอัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจะเริ่มคงที่ คือ 0.02

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1)แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (In – Depth Interviews) ที่มีโครงสร้างจากผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคหรือภัยคุกคาม(SWOT) ของการจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ และบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ และแนวทางการจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ และนอกจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารแล้วยังได้สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ และหน่วยงานด้านการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้บรรยากาศการแบ่งกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเองด้วยคำถามหลักที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 คือ ศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ 2)แบบประเมินยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัด

กาฬสินธุ์ โดยจัดสัมมนาคณะกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์และตัวแทนหน่วยงานที่จัดการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้นำร่างยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์เข้าสู่กระบวนการสังเคราะห์วิเคราะห์โดยผ่านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 47 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของกาฬสินธุ์ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพิจารณาคัดเลือกกลยุทธ์และตัวบ่งชี้ของยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Jensen, 1996 : 857) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาฉันทามติ (Consensus) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลของทรงคุณวุฒิแต่ละคนกับคำตอบของกลุ่มโดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range ; Q3 – Q1)

5. ผลการวิจัย

5.1 ศักยภาพของจังหวัดของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ปัจจัยคือ 1)เป็นชุมชนชนบท 2)มีความเข้มแข็งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและการเกษตร 3)ศักยภาพของชุมชนมีความโดดเด่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม 4)การคมนาคมสะดวก มีเส้นทาง EWEC (East-West Economic Corridor : EWEC) 5)มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 6)มีสถาบันการศึกษาที่พร้อมพัฒนาคนครบทุกระดับ 7)มีบุคคลสำคัญหลากหลายอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้มากมาย

5.2 ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการศึกษา UMESPEC 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1)Unique คือ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 5 ตัวชี้วัด 2)Management คือ พัฒนาประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการศึกษาประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 9 ตัวชี้วัด 3)Environmentally คือ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 4 ตัวชี้วัด 4)Stable คือ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 6 ตัวชี้วัด 5)Professional คือ เพิ่มประสิทธิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพพัฒนาและเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 6 ตัวชี้วัด 6) Equalคือ สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ 3 ตัวชี้วัดและ 7)Competency คือ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 กลุ่ม จำนวน 47 คน ด้วยวิธีการประชุมสัมมนาเพื่อเสนอแนวคิด วิเคราะห์ SWOT และสรุปความเห็นเสนอในที่ประชุม เกี่ยวกับศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์มีศักยภาพที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 7 ปัจจัยได้แก่ 1)เป็นชุมชนชนบท 2)มีความเข้มแข็งทางด้านศิลปวัฒนธรรมและการเกษตร 3)ศักยภาพของชุมชนมีความโดดเด่นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม 4)การคมนาคมสะดวกมีเส้นทาง EWEC (East-West Economic Corridor : EWEC) 5)มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 6)มีสถาบันการศึกษาที่พร้อมพัฒนาครบทุกระดับ 7)มีบุคคลสำคัญหลากหลายอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาและแหล่งเรียนรู้มากมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้เริ่มต้นด้วยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับจุดเริ่มต้นที่จะร่วมกันพัฒนาการศึกษาของคนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิเคราะห์ถึงจุดเด่นหรือศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เป็นที่มาและเชื่อมโยงกับความเข้มแข็ง ทั้งนี้โดยผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาและเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา โดยยึดพื้นที่ (Area Based Management) ในการระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนมาร่วมกันพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ สอดคล้องกับ พินสุดา ศิริธรรังศรี (2558 : 3) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมและบูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่นร่วมกันบนพื้นฐานของการกระจายอำนาจโดยใช้ชุมชนเป็นฐานทำให้เกิดความเข้มแข็งจากฐานราก ด้วยความร่วมมือขององค์กรในชุมชน ทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ปัญหา และร่วมชื่นชม ที่ให้อิสระความยืดหยุ่นและความคล่องตัวกับผู้จัดการศึกษาบนความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและสังคมไทยในขณะนี้ กิจติพงษ์ ประชาชาติ (2554 : 75) พบว่าความสำคัญของวัฒนธรรมความเป็นอีสานที่อยู่ในสื่อเพื่อนบ้าน ซึ่งบรรพบุรุษได้คิดค้นและร่วมกันสังเคราะห์ขึ้นด้วยความประณีต ใส่ใจในเรื่องของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับคนอีสานมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อถ่ายทอดคำสั่งสอนคนในสังคม แนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีทำให้สังคมอีสานมีความสุขเรื่อยมา จึงกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีความใกล้ชิดกับคนอีสานมาอย่างยาวนานและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาชาวบ้านจากรุ่นสู่รุ่นได้เป็นอย่างดีถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างมาก สอดคล้องกับ พระชยานันท์มณี และคณะ (2562 : 315) พบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกันและเป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทำให้ลักษณะของการท่องเที่ยวมีการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างความ

ยั่งยืนในการท่องเที่ยวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรัฐ ไชยวงศ์น้อย (2561 : 77-85) ที่พบว่า ประโยชน์คาดว่าประเทศไทยจะได้รับจากการก่อสร้างสะพานแม่น้ำโขงไทย - ลาว แห่งที่ 2 พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นฐานการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย มีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป ผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง โรงงานน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว เป็นต้น ด้านโลจิสติกส์สามารถเชื่อมโยงกับระบบรางคู่ผ่านชุมทางจระ (จังหวัดขอนแก่น) ซึ่งในอนาคตจะมีศูนย์รวบรวมตู้สินค้า (ICD) เพื่อให้เกิดการขนส่งทางรางไปสู่ท่าเรือแหลมฉบัง โดยตรง สอดคล้องกับ กীরวิชญ์ เพชรจุล และกาญจนา กุลวิชิต (2560 : 418) วิจัยพบว่า ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรสัตว์น้ำต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำเขื่อนลำปาวจังหวัดกาฬสินธุ์ วิถีชีวิตชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่ผ่านการสืบทอดกันมาเป็นรุ่นๆ จากบรรพบุรุษและสะสมเป็นองค์ความรู้จนเกิดเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นชุดขององค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันกับทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณเขื่อนลำปาวได้เป็นอย่างดี และยังพบว่าทรัพยากรสัตว์น้ำจากเขื่อนลำปาวที่จับได้มีความหลากหลายของชนิดสัตว์น้ำจำนวน 20 ชนิด 10 วงศ์ และสามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทรัพยากรสัตว์น้ำเหล่านี้ ได้แก่ ปลาต้ม ปลา ร้า หม่าไข่ปลาปลาแดดเดียว และปลาจ่อม นอกจากนี้ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ (2561 : 25) ยังเสนอว่า หน่วยงานที่จัดการศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์มีจุดเด่น คือ ทุกหน่วยงาน เช่น สถานศึกษาสังกัด เขตพื้นที่การศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาอาชีพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและชุมชนการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่จัดการศึกษาสำหรับสามเณรและพระสงฆ์และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ที่มีความโดดเด่นด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่จัดการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาซึ่งมีครบถ้วนสมบูรณ์และตอบสนองความต้องการของการพัฒนา ครบได้ดี ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดจะมีหน้าที่บูรณาการตามยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัด นอกจากนี้ ธนิศร ยืนยง และ ศยาภรณ์ มีแสงแก้ว (2560 : 257) ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับ ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริบทที่เกี่ยวกับการศึกษาและความเป็นอยู่ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของผู้คนในท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ มาเป็นระยะเวลายาวนานจนได้เป็นข้อสรุปของความรู้ที่ยึดถือสืบทอดต่อกัน มา อาจกล่าวได้ว่าจังหวัดกาฬสินธุ์มีศักยภาพที่โดดเด่นหลายด้านที่ภูมิปัญญาชาวบ้านและพื้นถิ่นได้ก่อ

เกิดและสั่งสมเป็นระยะเวลาอันยาวนานกอบกับทำเลที่ตั้งลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการทำมาหากิน ทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ชาวบ้านและผลงานที่ทรงคุณค่าผสมผสานกันอย่างลงตัวทำให้กลายเป็นศักยภาพที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดีในอนาคต

6.2 ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่พัฒนาขึ้นใช้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการศึกษา UMESPCE 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1)Unique คือ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ 2)Management คือ พัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา 3)Environmentally คือ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4)Stable คือ จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน 5)Professional คือ เพิ่มประสิทธิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาและเสริมสร้างครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 6)Equal คือ สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเรียนรู้ตลอดชีวิตและ 7)Competency คือ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นจังหวัดกาฬสินธุ์ นั่นคือ ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคิดและแสดงความคิดเห็นบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศผ่านเทคนิค SWOT เพื่อให้เห็นสภาพตัวตนของจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Matthew (2010 : A) ที่วิจัยพบว่า ประเทศที่กำลังพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะเล็ก (SIDS) ที่ต้องมียุทธศาสตร์ให้ความสำคัญกับวิธีการและธรรมชาติของพื้นที่เป็นหลัก สอดคล้องกับ สัมเรียง โภชนาธาร, เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์ (2559 : 214-215) ที่วิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ท ต้องใช้ยุทธศาสตร์ CLAMP เป็นแนวคิดการบริหารจัดการแบบบูรณาการเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนโดยการจัดตั้งเป็นเครือข่ายร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนร่วมกันทำร่วมกันรับผิดชอบและร่วมกันภาคภูมิใจในความสำเร็จรวมทั้งการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดความต้องการของชุมชนและบริบทของสังคมเป็นเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับ จีระ พระสุพรรณ (2554 : 104-105) ที่พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล จะต้องประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 : 7) ที่กำหนดยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 : ค) ที่สรุปว่า ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552– 2559 ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาในขณะที่ยังคงการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562 : 154) ได้เสนอแนะต่อสังคมในรายงานปฏิรูปการศึกษาไทย ไว้ว่า

- 1) ทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และปัจเจกชน สร้างความตระหนักให้เห็นความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาของชาติและสร้างบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนในการดูแลอบรมเด็กและเยาวชน
- 2) ทุกภาคส่วนของสังคมสร้างเสริมเจตคติและค่านิยมที่ดีในสังคม ได้แก่ การให้ความสำคัญกับคุณภาพที่แท้จริงของการศึกษา มากกว่าปริญญาบัตรและการรับรอง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในส่วนต่างๆ แทนที่จะยกให้เป็นหน้าที่ของรัฐทั้งหมด การเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน และการมีจิตสาธารณะ ไม่ดูดาย และช่วยเหลือเมื่อสามารถช่วยได้ จะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์มีความสำคัญสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและศักยภาพของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีวิสัยทัศน์ว่า กาฬสินธุ์เมืองน่าอยู่แหล่งผลิตอาหารปลอดภัยและพลังงานทดแทนผ้าไหมแพรวาสู่สากลแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำหนดยุทธศาสตร์ควรให้ทุกจังหวัดมียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ควรนำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และตัวบ่งชี้ไปใช้ในการจัดการศึกษา

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาการรับรู้หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ไปใช้ในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ เช่น ระดับปฐมวัย การศึกษาพื้นฐาน อาชีวศึกษา เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

กิจติพงษ์ ประชาชาติ. (2554). วัฒนธรรมอีสานในสื่อพื้นบ้าน. **วารสารวิชาการ ANU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์**. 2(1). 74-86.

กีรวิชัย เพชรจุล และกาญจนา กุลวิฑิต. (2560). ความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรสัตว์น้ำต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ลุ่มน้ำเขื่อนลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์**. 4(3). 418-438.

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). **ปฏิรูปการศึกษาไทยรายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.thaiedreform.org/wpcontent/uploads/2019/06/CommissionReport 050662.pdf>

คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 96ง หน้า 14-22.

จิระ พระสุพรรณ. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ. **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**. 6(2). 101-107.

ธนิศร ยืนยงและ ศยาภรณ์ มีแสงแก้ว. (2560). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำแผนเศรษฐกิจชุมชน กรณีผ้าไหมแพรวา ชุมชนบ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา**. 11(1). 255-261.

พระชยานันท์หมณี และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดและชุมชนในล้านนา. **วารสารสันติศึกษาปริทัศน์**. 7(2). 315-331.

พิณสุดา สิริธวัชสี. (2555). การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโครงการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเพื่อสุขภาวะคนไทย. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2562. จาก <http://www.dpu.ac.th/ces/download.php?filename=1392093276.pdf>

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. (2561). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 135. ตอนที่ 82 ก หน้า 1-59.

สัมเรียง โภชนาธาร, เสาวคนธ์ สุดสวาสดี. (2559). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**. 12(1). 214-215.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2562). **ปฏิรูปการศึกษาไทย : รายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาไทย**. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2562. จาก <https://www.thaiedreform.org/wpcontent/uploads/2019/06/Commission Report050662.pdf>

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์. (2560). **สารสนเทศการจัดการศึกษา เอกสารหมายเลข 3. กาฬสินธุ์ : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์**.

อภิรัฐ ไชยวงค์น้อย. (2561). **แนวทางการพัฒนาทางหลวงหมายเลข 12 (East-West Economic Corridor : EWEC) เป็นเส้นทางคมนาคมและการขนส่งเพื่อเชื่อมโยงและรองรับยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก-ตะวันตก**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562. จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8591e/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf

Jensen, C. (1996). **Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts Berkeley**. Singapore : McGraw-Hill.

Matthew L, B. (2010). **Tourism as a Small-State Development Strategy : Pier Pressure In The Eastern Caribbean?**. *Sage Journal*. April 1. 99-114.

9. คำขอบคุณ

รายงานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยความร่วมมือและความอนุเคราะห์ของ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็น คณะอนุกรรมการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ในระหว่างปี พ.ศ. 2560-2562 ขอขอบคุณ ดร.กิตติพิศ พลพิลา ศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกให้การดำเนินการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ ขอขอบคุณผู้อำนวยการกลุ่มในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอขอบคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธ์ ห้วยแสน และผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่อนุเคราะห์ ห้องประชุม อำนวยความสะดวกในการประชุมการพัฒนายุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ครั้งนี้